СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVIII. Ч. 241. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 17-го ЖОВТНЯ 1950. — No. 241. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, OCTOBER 17, 1950. VOL. LVIII.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном — Тел. „Свобода": BErgen 4-0807, 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1013 — FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

ДЮЇ ВИСУВАЄ КАНДИДАТУРУ АЙЗЕНГАВЕРА НА ПРЕЗИДЕНТА

Ню Йорк, 15 жовтня. — Серед підготови до цьогорічних виборів губ. Тома Е. Дюї, як номінальний голова Республіканської партії, видвигнув кандидатуру ген. Двайта Д. Айзенгавера на республіканського кандидата на президента в 1952 р. Це вказує, що найближчі вибори вважається за підготову до перемоги при наступних виборах. Про кандидатуру Айзенгавера заговорив Дюї під час інтервю на телевізійній програмі Нешенел Брондкестінґ Компані. Дюї заявив, що він не знає про наміри Айзенгавера, який займає тепер становище президента університету Колумбія в Ню Йорку. Видвигаючи його кандидатуру, сам Дюї виявив, що не буде кандидувати втретє на становище президента Злучених Держав після двократної прогри в минулому.

Про становище ген. Айзенгавера в цій справі не можна було досі нічого почути. При виборах в 1948 р. обі партії, Республіканська й Демократична, вважали його за можливого кандидата на голову держави, одначе він рішуче відмовився брати до уваги такі суґґестії. Після виборів він кількома наворотами виявляв своє невдовілля з адміністрації през. Трумана.

З Гонолулу на островах Гаваї, де президент Труман затримався в дорозі додому з конференції з ген. МекАртуром на острові Вейк, сповіщають, що Труман був у погідним настрою, коли до нього дійшла вістка про видвигнення кандидатури Айзенгавера і сказав тільки: „Гарно, гарно!" Коментарів інших провідних осіб на цю справу докищо не занотовано.

ПОМЕР ДЖАН РАСКОБ, КОЛИШНЯ СИЛА В ДЕМОКРАТИЧНІЙ ПАРТІЇ

Сентервил, у стейті Мериленд. — Джан Дж. Раскоб, колишній екзекутивний урядовець у підприємстві Дю Пон і голова Дженерал Моторс Компані, помер тут у віці 71 літ від удару серця. По нім осталася жінка й 10 дітей. Раскоб звернув на себе увагу в 1928 р., коли його притягнув до політики тодішній губернатор стейту Ню Йорк, Алфред Смит для підтримки своєї кандидатури на президента Злучених Держав. За впливами Смита Раскоб був вибраний головою Краєвого Комітету Демократичної Партії і управителем його передвиборчої кампанії, яку одначе програв у користь Герберта Гувера. Уроджений в убогій родині, дістав першу платню $5 на тиждень як стенограф, а перед смертю розпоряджав мільйонами і був потугою у промислових колах. Відзначився в продаванні на великі розміри авт на сплату ратами.

МІЖНАРОДНИЙ ІНСТИТУТ ПРЕСИ

Ню Йорк. — Після читироденних нарад редакторів з 14 країн покликано до життя організаційний комітет для заложення міжнародного інституту преси. Завданням інституту довести до порозуміння між редакторами, щоб вони працювали над порозумінням між народами. Конференція відбулася під опікою Американського Товариства Газетних Редакторів і Американського Пресового Інституту. Чужинні редактори, які взяли участь у конференції, висловили переконання, що міжнародний пресовий інститут зможе успішно обороняти вольности преси у цілому світі. Одначе передумовою такої праці є засада, щоб інститут був під виключним впливом самих газет, а ніякого уряду.

ШТУЧНИЙ ДОЩ ПАДЕ В ЧУЖОМУ МІСТІ

Скенектаді. — Д-р Ирвінґ Ланґмюір, науковець з Дженерал Електрик ляборатории, виявив, що викликування штучного дощу через сіяння сухого леду в хмарах, може викликати дощ у великій віддалі від місця, де його посіяно, а не принести бажаного успіху в потребуючій околиці. Віддаль може доходити навіть до 2,000 миль. Він радить переводити досвіди на краєві розміри, а не тільки в одній околиці.

РЕКОРД У ПЕРЕДВИБОРЧІМ РЕЄСТРУВАННІ

Ню Йорк. — Щойно в неділю ввечір викінчено обрахунки з реєстрації громадян для голосування при осінних виборах. Реєстрування тривало цілий тиждень і в початках не давало виглядів на добрий успіх. Одначе в суботу ситуація поправилася і загальне число виборців зросло до цифри 2, 808, 998. Тому, що це не-президентські вибори, то це число вважається за рекорд у реєструванні в такому часі. Агітація за поодинокими кандидатами на посадника міста мабуть найбільше причинилася до збільшення числа виборців. У Ню Йорку є два кандидати з Демократичної партії, а один з Республіканської. Крім того є ще кандидати малих груп.

ЗАКИДИ З ПРИВОДУ ВИКОНУВАННЯ ПРОТИКОМУНІСТИЧНОГО ЗАКОНУ

Вашинґтон. — З огляду, що іміґраційна влада гостро виконує постанови нового закону, званого „протикомуністичним" і затримує багато осіб на Еллис Айленд при висіданні з кораблів у Ню Йорку, а крім того секретар стейту наказав цілковите стримання іміґрації з чужих країн, появилися в пресі закиди, що федеральний уряд навмисно робить такі перешкоди, щоб показати непрактичність нового закону. Генеральний прокуратор Дж. Гаверд МекҐрет заперечує якесь „упередження" при виконуванні закону, а навпаки, каже, що він робить тільки те, чого вимагають його поодинокі постанови. Він теж каже, що адміністрація переводить студії над тим, які зміни вдались би завести для злагіднення постанов. Закон, як звісно, перейшов у Конґресі понад голову президента, який поклав своє вето проти нього.

В АМЕРИЦІ

● **Сталеві підприємства** згодилися увійти в переговори з юнією сталевих робітників (з К. І. О.) над підвишкою робітничих платень. Робітники домагаються підвишки 35 центів на годину.

● **Газардові гри** в бруклинських корабельних варстатах відкрили тайні агенти. Вони кажуть, що там процвітають заклади на перегони як і між іншими громадянами.

● **Тома Морфі**, який як прокуратор обвинувачував Алджерса Гісса в кривоприсязі з відпеканням від комунізму, не буде брати участи у переслуханні відклику Гісса в апеляційному суді. Він тепер є директором поліції в Ню Йорку, а місто забороняє своїм працівникам мати ще приватну адвокатську канцелярію.

Не буде зміни американської політики в Азії після зустрічі президента з ген. М'Артуром

Перл Гарбор, 16. жовтня. — Після вчорашньої зустрічі і конференції президента Трумана з ген. Доґлесом МекАртуром на острові Вейк не заповідається будь-якої зміни в американській політиці, стверджується з поінформованих джерел. Так інтерпретується теж „комунікат", виданий після нарад президента з генералом, наче б це не була конференція з президентом країни та йому підвладним військовим командантом, але між головами двох окремих держав. Свою першу особисту конференцію з ген. Мек Артуром схарактеризував президент Труман як „дуже задовольняючу". Він заявив: „Повна однодушність поглядів уможливила нам швидко закінчити наші наради та піти назустріч побажанням ген. МекАртура вернутися (до Токіо) в можливо найшвидшому часі. Було наявним, що знаменита координація, яка існує між Вашинґтоном і полем (головною квартирою ген. Мек Артура), дуже полегшила дискусію". Наради президента Трумана з ген. Мек Артуром відбулися вчора вранці (місцевого часу) і тривали три години. Чарлс Росс, пресовий секретар президента, заявив, що проблему Кореї обговорювано в загальному, а зокрема обговорено завдання мирної відбудови зруйнованої війною країни. Крім того, президент відбув з генералом одногодинну приватну розмову. Зустріч обох мужів була незвичайно „тепла" і сердечна. Ген. МекАртур негайно після того відлетів до Токіо, а президент до Перл Гарбор, де спокійно, на проході і купаючись, провів неділю. Сьогодні він відлетить до Сан Франсіско в поворотній дорозі. В дипломатичних і політичних колах приділюється історичній зустрічі президента зі своїм командуючим генералом велику увагу. В комунікаті з цеї зустрічі згадується три обговорені справи: приспішення відбудови Кореї, перспективи мирного договору з Японією та загальне порозуміння щодо дальших мирових зусиль спільно з іншими об'єднаними націями. — Совєтська преса коментує цю зустріч як „воєнну нараду" — для „поширення аґресії".

ПІСЛЯ ІСТОРИЧНОЇ ЗУСТРІЧІ НА ОСТРОВІ ВЕЙК на Пацифіку, президент Труман прощається з ген. МекАртуром, як літаки, що мають відвезти президента до Вашинґтону і генерала до Токіо, вже чекають. Посередині є ген. Кортні Ґвітні, з генерального штабу ген. МекАртура. У висліді конференції всі народи Азії дістали запевнення, що Злучені Держави рішені забезпечити цьому просторові мир і безпеку.

ОЦІНКА ЗУСТРІЧІ ТРУМАНА—М'АРТУРА В ПОЛІТИЧНИХ КОЛАХ

Вашинґтон, 15 жовтня. — Серед політичних кол у столиці розглядають з усіх боків несподівану зустріч през. Трумана з ген. Доґлесом МекАртуром на острові Вейк і приходять до висновку, що це причиниться до піднесення престижу не тільки обох співрозмовників, але й становища Америки. Це є признакою, що американська політика назверх є одноцільна і серед провідних кол нема непорозумінь. Декорації, які дістав генерал від президента, піднесуть престиж генерала серед населення Азії, а з цим підійметься теж престиж самої Америки. Сама заява, що між президентом і генералом нема непорозумінь щодо політики супроти Азії, спонукає як приятелів, так і ворогів рахуватися з кожною заявою вашинґтонського уряду. Це особливе буде придатне при вирішуванні долі острова Формози. Кажуть, що становище корейського президента д-ра Рі стане сильнішим після конференції на острові Вейк бо МекАртур глядить прихильно на утривалення влади вибраного президента і ступневе законне поширення її на північну Корею. Тому, що тут входить у гру само поширення демократичних ідей, це буде мати вплив на сусідні країни, які звертають пильну увагу на розвиток подій в Кореї.

ЮВІЛЕЙ СЕНІОРА УКРАЇНСЬКИХ ДІЯЧІВ Д-РА Л. ЦЕГЕЛЬСЬКОГО

Филаделфія, 15. жовтня. — Українці, що на волі, участю своїх представників та своїми привітами вшанували вчора сеніора українських діячів, публіцистів і журналістів, д-ра Лонгина Цегельського, з нагоди 75-річчя його уродин та 50-річчя його багатобічної суспільної праці. Старанням окремого Ювілейного Комітету відбулося з цеї нагоди прийняття в місцевому Українському Домі при Френклин стр., в якому взяло участь около 150 осіб, переважно представників американсько - українських центральних і місцевих установ та організацій. Окремо відчитано десятки привітів і побажань від осіб та інституцій, що з будь-яких причин не могли взяти особистої участи в св'яткуваннях. Один зі священників передав привітання від екзарха Української Католицької Церкви в Америці, єпископа Константина Богачевського. Окремий привіт наспів теж від Виконного Органу Української Національної Ради. Ювілята вітали: п. Василь Мудрий від українських діячів на вигнанні, Олена Лотоцька від українського жіноцтва, ред. Р. Купчинський від стрілецтва, — Йосип Лисогір від Українського Народного Союзу та від Українського Конґресового Комітету, д-р Володимир Галан від ЗУДАКомітету, д-р Роман Криштальський від Української Народної Помочі та від редакції „Українського Слова", Є. Рогач від „Провидіння", д-р Володимир Пушкар від „Самопомочі", д-р Євген Цегельський від Родини, п. Титанич від ООЧСУ, д-р Р. Олесницький від молодших діячів, А. Драган від редакції „Свободи", д-р П. Ісаїв від Пластунів, п. Бурий від СУМА та цілий ряд інших осіб від місцевих організацій. Провідниками імпрези були співробітники Ювілята з редакції „Америки", ред. Богдан Катамай і ред. Богдан Кравців. В своїх привітах бесідники підносили виїмкові заслуги Ювілята для розвитку української політичної думки та як державного мужа і політичного та громадського діяча незвичайної енергії та небуденних здібностей. Загальний огляд півсторічної діяльности Ювілята

(Докінчення на ст. 4-ій)

ДВІ УСПІШНІ ІМПРЕЗИ В НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк, 16. жовтня. — Вчорашньої неділі тут відбулися дві успішні українські імпрези: в залі Стейвесант Гай Скул — Святочна Академія для відзначення 12-річчя державности Карпатської України, влаштована окремим Комітетом нової іміґрації з Карпатської України при співучасті давних іміґрантів, та в залі Вашинґтон Ірвінґ Гай Скул — Вечір, присвячений повстанській боротьбі в Україні, влаштований з нагоди св. Покрови, опікунки УПА, нюйорським відділом Об'єднання бувших Вояків Українців в Америці. В програмі Святочної Академії, крім привіту голови Комітету, д-ра В. Вереша, були доповіді відомих карпатсько-українських діячів: Юліяна Ревая про Карпатську Україну до проголошення її державности, А. Штефана про процес зміни назви „Карпатська Русь" на — „Карпатська Україна" та д-ра Вінкентія Шандора про історичні підстави державности Карпатської України. В мистецькій частині програми виступали: Хор „Боян" під управою І. Недільського; сольоспіви Анни Тростянецької, сопран, та Осипа Стецури, баритон; скрипкове сольо В. Цісика та виступ групи бандуристів під управою С. Ганушевського. На фортепіяні акомпаніювали: — Ольга Дмитрів та Є. Чапельська. Приявних около 800 осіб.

На програму Вечора, присвяченому повстанській боротьбі в Україні, склались: доповіді Ю. Дивнича і О. Лоґуша, рецитація Й. Гірняка, сольоспіви Є. Винниченко-Мозгової, сопран, і Л. Рейнаровича, баритон, та хорові продукції Українського Хорового Товариства з Ню Джерзі, під управою Ю. Кириченка, мол. Попереднього дня з тої самої нагоди св. Покрови відправлено в обох місцевих церквах, католицькій і православній, Богослуження в наміренні Української Повстанської Армії.

● Кольорові картини по телевізії почнуть передавати від 20 листопада. На це дав дозвіл федеральний уряд.

АЛІЯНТСЬКІ ВІЙСЬКА В КОРЕЇ ЗБЛИЖАЮТЬСЯ ДО ЧЕРВОНОЇ СТОЛИЦІ

ПІВДЕННО-КОРЕЙСЬКІ АРМІЇ ЩЕ ТІЛЬКИ 35 МИЛЬ ВІДДАЛЕНІ ВІД ПЙОНГЯНҐ. — 4,000 ПОЛОНЕНИХ ЧЕРВОНИХ ЗА ОДИН ДЕНЬ. — ВОРОЖИЙ СПРОТИВ ПОМІТНО СЛАБНЕ.

Токіо, 16. жовтня. — Республіканські південно-корейські війська, що очолюють визвольний похід сил Об'єднаних Націй в Північній Кореї здобули вчора цілий ряд дальших успіхів, підійшовши луком з південного-сходу на віддаль вже тільки 35 миль від комуно-корейської столиці Пйонґянґ. — Рівночасно вони продовжують свій похід здовж східного побережжя, здобувши вчора важливі індустріяльні центри Ганґнам і Гамгунґ. Сила спротиву комуністичних військ помітно слабне. Вчора ворог пробував ще на двох секторах перейти до притинаступу, але був відбитий з великими втратами і не потрапив навіть серіозніше припинити південно-корейського походу вперед. Втративши около 250,000 вояків від початку війни, яку комуністи зачали, напавши на Південну Корею з кінцем червня, вони сьогодні вже практично втратили вигляди на будь-який серіозніший опір навіть в обороні своєї власної столиці — стверджують спостерігачі з фронту. Тільки за вчорашній день аліянти взяли в полон 4,000 комуністичних вояків, збільшуючи загальну кількість полонених червоних до 65,000, що рівняється шістьом з половиною дивізій та становить половину фронтових сил, що їх мали комуністи починаючи аґресію. — Кількість вбитих і поранених виносить багато більше. Найбільших успіхів добились південно-корейські війська вчора на центральному фронті, на південний схід Пйонґянґ. Аліянтська авіяція дає їм сильну піддержку. На лівому крилі республіканських сил наступає американська Кавалерійська Дивізія, що проломила і залишила за собою ворожі укріплення в районі Кумчон та посувається головним шляхом до комуністичної столиці, підійшовши вчора до міста Сінмак. В укріпленнях в Кумчонґ оточено 25,000 ворожих військ, винищування яких продовжується.

НОВІ КОНТИНГЕНТИ БРИТАНСЬКИХ ВІЙСЬК В ДОРОЗІ НА КОРЕЮ

Токіо, 16. жовтня. — Головнокомандуючий британськими сухопутніми військами на Далекому Сході, ген. сер Джан Гардінґ, сьогодні повідомив, — що нові контингенти британських військ є в дорозі до боротьби за визволення Кореї від большевиків. Згідно з його заявою в дорозі морем на Корею є 29-та Незалежна Бригада, озброєна піхотною зброєю, танками та допомічною зброєю. — Генерал ствердив, що дотеперішні втрати британських військ в Кореї не були високі. Він зокрема висловив признання британського народу для ген. Мек Артура за блискучі аліянтські перемоги в Кореї під його командуванням.

● *Британія проголосила цілий ряд дальших обмежень експорту до Совєтів.*

ДАЛЬШИХ 500 КОРЕЙЦІВ ЖЕРТВОЮ КОМУНІСТИЧНОГО НАРОДОВБИВСТВА

Понґгунґ, Корея, 16. жовтня. — Південно-корейські війська, що наступають здовж східного побережжя Північної Кореї, натрапили вчора на 500 жахливо змасакрованих комуністичними народовбивцями трупів своїх вояків, що були попали в большевицький полон. Рівночасно сильний розвідчий відділ вибрався в погоню на рятунок від правдоподібно такої самої долі одної тисячі полонених американських вояків, що — згідно з твердженнями населення — мають бути сконцентровані в залізничому тунелю около 17 миль на південний схід від Понґгунґ. В своєму переможному визвольному поході, південно-корейські війська постійно натрапляють на криваві сліди жахливих комуністичних злочинів, поповнюваних однаково, як на полонених так і на місцевому цивільному населенню. Комуністи, відступаючи, залишають за собою на шляхах і в придорожних ровах маси змасакрованих трупів, з типово зв'язаними назад руками та слідами варварських знущань. — Загальна кількість жетрв цього народовбивства виносить вже багато десяток тисяч, між ними тисячі полонених американців. Окрема комісія прослідкує ці злочини, — щоб опісля винних потягнути до відповідальности.

В ІНДО-КИТАЮ ВІЙНА „НА ПОВНУ СКАЛЮ"

Сайґон, Індо-Китай, 16. жовтня. — Після посилених протягом минулого тижня комуно-партизанських нападів на французькі пости здовж китайського кордону, місцеві дипломатичні і військові спостерігачі заповідають на найближчий час перехід до „війни на повну скалю" в Індо-Китаю.. Теперішнє положення там порівнюється з положенням в Китаю в 1948 році, коли то тоді ще теж комуністичні партизани потрапили кинути до нападів на поодинокі військові пости більші сили і поступово перейти до звичайної фронтової війни, головно після битви за Сучов, в якій взяло участь вже около мільйон вояків по обох боках. Це створює нову проблему для французького командування, війська якого досі були заанґажовані тільки в чисто оборонно-пацифікаційній акції. — Протягом літа в комуністичному Китаю мобілізувались, вишколювались і озброювались полки нових партизансько-комуністичних „бійців", що тепер, забезпечені совєтською зброєю, переходять кордон організованими боєвими формаціями та завдали вже кілька серіозних ударів французьким та місцевим оборонним силам.

В СВІТІ

● **Югославський уряд** проголосив вчора декрет, на підставі якого касується всі упривілейовані харчові приділи, мешканеві полекшення і т. п. для партійних, урядових і військових достойників.

● **Грецькі монархи**, король Павло з королевою Фредерикою, виїхали до Австрії на відвідини хворого батька королеви.

● **Комуно-польський уряд** повідомив, що йому буде важко виконати проголошений 6-річний господарський плян, з огляду на недостачу двох мільйонів робітників.

● **Англійський уряд** рішив поробити дальші заходи для скріплення цивільної оборони островів.

● **Тибетський уряд** офіціяльно заперечив повідомлення про інвазію на Тибет комуно-китайських військ.

● **З Німеччини наспіли вістки**, що один з колишніх німецьких генералів вже мав одержати доручення — створити штаб для організації німецької армії, що мала б бути включена в західно - европейські збройні сили.

● **Ген. Франко**, шеф еспанського уряду, вибирається на відвідини еспанської Північної Африки та Канарійських островів.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sunday, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Hates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ДИВНА АТМОСФЕРА

Герисон Е. Салисбері, вернувши назад до Москви, надіслав до „Ню Йорк Таймс" серію статтей про те, що він там тепер бачить і чує, очевидно зазначуючи, що вправді передає сумлінно, але тільки те, що можна передавати, бо ж кожна стаття цензурована.

Дуже інтересні його спостереження щодо воєнних настроїв. Загально відоме, що совєтська пропаґанда постійно вмовляє в народи СССР, що капіталістичний світ, зі Злученими Державами на чолі, готується до нової світової війни і нападу на Совєти. Совєтські часописи про це ввесь час писали і совєтські дипломати про це ввесь час говорили. Проте, як виходило б зі статтей Салисбері, в самій Москві не дасться завважити ніякого воєнного настрою чи страху. Навпаки, про війну навіть ніхто не згадує.

Маркіз Чайлдс, пишучи з Лондону, твердить, що в Британії радіють з воєнних успіхів в Кореї, бо вони, як не припинили катастрофи, яку принесла б третя світова війна, то бодай її відложили. Замітне і те, що Британія, як він пише, не помагала б Злученим Державам у справі Формози, коли б так через те повстала війна. В Англії, пише Чайлдс, переконані, що друга світова війна малощо не знищила західної цивілізації, а третя то вже цілком певно її добила б. До того нова війна знищила б цілковито Англію до тої міри, що вона вже не була б в силі себе підняти економічно й вдержати свободу.

До цього ще додамо, що Винстон Чорчил, промовляючи в Копенгазі, заявив, щоб не тратити надії, що і „Росія підтримуватиме мир". Про замирення говорив він минулої суботи на річній конференції своєї партії, кажучи, що „події в Кореї поставили світ на здоровшій мировій основі".

Тут в Америці, Дін Ачесон, приймаючи нагороду, якою наділив його „Фрідом Говз", заявив, що Злученим Державам **треба раз-у-раз підкресляти, що вони є за міжнародну кооперацію і не мають ніяких еґоїстичних цілей, а зброяться тільки для миру, а не війни, себто, щоб стримати Совєти від дальших аґресій та підбивання нових народів. В таких обставинах** було б „глупотою" говорити, що війна неминуча, чи про превентивну війну.

Для доповнення можна б ще згадати і за те, що сказав до „Горожанського Комітету Колумба" В. Аверель Гарімен, спеціяльний дорадник президента Трумана. Вказуючи на потребу посилення збройних сил Америки та вільних націй Гарімен зазначив, що „нам треба бути інспірацією і проводом для моральних сил, що змагають до світового миру". Теж і сам президент Труман заявив в часі дороги на побачення з генералом МекАртуром, що його місія — мирова.

Доповнимо ці вісті ще сензаційною заявою А. Вишинського в Об'єднаних Націях, теж „мировою", якою він візвав Злучені Держави покинути „тверду політику" в відношенні до СССР, а ступити на „давний шлях", який заіснував за президента Френклина Д. Рузвелта, себто „шлях уступок". Тоді, як казав Вишинський, теперішня „воєнна політика" переміниться на давню політику „співпраці й однодушности", а як так станеться, тоді всьо відразу зміниться.

Ми зібрали те, що „день несе". Це газетні вісті, а вони не є доброю підставою для політичної орієнтації на дальшу мету, бо там заважують уже засадничі речі, чи такі природні конфлікти, на які ще людство не знайшло ліку. Проте ці вісті теж багато говорять.

ЧЕРВОНЕ КАЛАТАЛО

Каже народна приповідка: „Піп у дзвін, а чорт в калатало". Ширимо тут правду про український нарід, його визвольні змагання та ідеали, як теж і про його культуру. Американський загал починає уже нас добре розуміти, а тим самим теж знати, що це український нарід перший підняв боротьбу з найбільшим лихом у світі — з комуністичною диктатурою та московським імперіялізмом, та що американські українці постійно вказували американському урядові й американському суспільству на потребу боротьби з червоним варварством. Сьогодні вже уряд і громадянство розуміють, чим є комуністична п'ята колона та чого від неї надіятись коли б так дійшло до воєнного зудару між Злученими Державами і Совєтами. Тим самим українське ім'я в Америці набирає признання за це, що американські українці вже тому понад 30 років добачували комуністичну загрозу теж і для цеї країни і ревно працювали, щоб відтягнути українського робітника в Америці від большевицьких впливів.

Американські українці зуміли відмежуватись від усього, що звязане з диктатурами та тоталітарними ідеологіями, так, що залишилась тільки мала група комуністів та їх поплентачів, але вона жила своїм окремим життям. Ця ґрупа намагається тепер включитись у загально-українське життя, влаштовуючи різні „культурні" імпрези та ще у великих американських залях. Американська влада добре знає, хто є аранжерами тих імпрез, але американці читають чи чують тільки про „український" концерт, чи про „український" фестиваль. Саме в тому і суть цього „червоного калатала", яке пробує викликати нове замішання, ідентифікуючи українське ім'я з большевицькими елементами, ворогами вільної Америки і вільної України.

Упродовж останнього року українська секція кремлівського комунізму зааранжувала цілу низку концертових маніфестацій в прилюдних залях різних міст Злучених Держав, під назвою „Фестівалів" української пісні, музики і танцю, розкидаючи при цім між українські організації зазиви до участи в цих маніфестаціях. Про це писала наша газета кількома наворотами, остерігаючи свідомий українсько-американський елемент перед фальшом і його наслідками. Ці „фестівалі" добігають уже до кінця все одно з яким успіхом. Одначе комуністично-большевицька кадра не жде їх вислідів, а вже заповідає інший „фронт", цим разом ще більш приманливий, бо святкування 60-річчя існування української еміґрації в Америці.

Такий рух започаткувала українська большевицька колона в Канаді, де навіть хочуть збирати фонди на памятник Шевченкові За нею йде колона зі Стейтів.

„Наші фестивалі були важними і дуже потрібними побудниками прогресивної громадської й хосенної праці" — сказано бундючно в большевицьких Українських Щоденних Вістях. „Але, на жаль, вони носили спорадичний характер, коли мова про ширші громадянські кола дуже часто вгризлися в нашу щоденну працю, не в достатній мірі хронізовані з усіми видами і формами загального громадського руху... Заклик канадських українців до відзначення свойого 60-річча,, саме тепер, на укінченні наших фестивалів, **висуває перед нами цілу низку питань, на які ми, наш рух, повинен дати відповідь".**

Слова „ми, наш рух", як теж згадка про форми „загального громадського руху", це ясна вказівка, що тут ідеться про дальші большевицькі маніфестації для викликання нового хаосу в українськім громадянстві, та ідентифікування себе з тим громадянством перед широким американським загалом.

Якщо після фальшивих „фестивалів" української пісні, музики й танців большевицька колона хоче фальшувати історію для виказання, наче б навіть початок існування української громади в Америці корінився в большевицько-комуністичній („прогресивній") ідеї, то це вже переступає границі звичайного большевицького нахабства. Українська традиція, звязана з українським еміґрантським рухом, не тільки не має нічого спільного з теперішніми намірами кремлівського комунізму поневолити український нарід та ввесь світ, але навпаки, загальнозвісно, що український рух в Америці в самому заложенні був наскрізь поступовим і визвольним рухом і саме тому став сіллю в оці царських агентів, які в тому часі представляли російську чорносотенщину. Коли теперішня червона сотня хоче продовжувати змагання до баламучення української спільноти в Америці, то з такими затіями хай звернеться до залишків колишньої чорносотенщини, яка ще тут і там покутує в виді різних „взаємопомощей".

Без огляду на це, яку нову фронтову акцію поведуть в найближчій майбутності послушники Москви, свідома українська громада в Америці мусить насторожити свою увагу, щоб ці затії не тільки не заподіяли внутрішньої шкоди українському громадянству, але теж, щоб не знеславити припадково український визвольний та справді поступовий демократичний, український рух перед відповідними чинниками.

Іван Кедрин.

НЕНАПИСАНІ СПОМИНИ

У запрошенні взяти участь в ювілейному вшануванні д-ра Лонгина Цегельського, який саме кінчає 75 років життя і округло 50 років є громадським діячем, сказано, що ціллю ювілейного Комітету є вможливити Ювілятові написати й видати друком спомини. При цій нагоді хочу згадати, скільки-то чільним українським діячам радив я написати спомини, — і що з цього вийшло.

***

Коли **Митрополит Шептицький** прийняв на посаду архиваря до Капітули св. Юра проф. Шендрика, автор цих рядків, будучи коротко потім з якоюсь справою у Митрополита, піддавав Митрополитові думку використати проф. Шендрика, для того, щоби йому систематично щоденно по 2 години диктувати свої спомини. Пригадую собі, що була ще мова, що проф. Шендрик ще й мовчазна та дискретна людина і напевне не зловживатиме різними подробицями таких споминів. Митрополитові дуже подобалася ця думка. Він згадував про неї кількакратно за наступними баченнями. **Але завсіди жалувався, що і здоров'я не дозволяє йому працювати, як бажав би, і час його такий зайнятий біжучими справами,** що годі відриватись до такої роботи.

Митрополит помер і з ним зійшли в могилу сотні й тисячі подробиць кількадесяти років рідної історії, історії нашої політики, Церкви й культури. Просимо тільки подумати, яким безмежним скарбом були би широкі й вичерпні спомини Кир Андрея, починаючи від дитячих і молодечих років, аж до останніх часів на митрополичому престолі! Невияснена вповні по нинішній день справа його раптового вступу в монастир та головокружної духовної карієри; первісна кампанія проти нього декотрих кругів українського громадянства; його ступневий і щораз глибший вхід в українське життя; зв'язки з Ватиканом; університетська справа ще в Австрії; арештування за російської окупації у Львові в 1914 р. і перебування в Росії; перебуваня в Наддніпрянській Україні; участь по боці д-ра Евгена Петрушевича (в акції за Сх. Галичину); поворот до Львова; боротьба за впливи у Ватикані з польським урядом; погляди на різні сторінки українського життя — і т. д., і т. д., — з яким зацікавленням читали б ми і грядучі покоління таку книжку! Але вона не появилась.

***

Редакція „Діла" переконувала кількома наворотами **Богдана Лепкого,** щоб він написав повість із священичого життя, беручи за основу власні переживання та сплітаючи таким чином автобіографію із технікою роману. Богдан Лепкий міг годинами тримати слухачів у напрузі, оповідаючи палко й живо, з питомим йому тонким гумором, про св'ященичі роди в Галичині, про звичаї й обичаї у св'ященичих домах, про специфічну атмосферу цілої тієї західно-української доби, коли св'ященичі доми були в нас останньою фортецею українства, що там же завмірало (польська мова) і там же відродилось, творючи поволі нову провідну верству у працюючій світській інтелігенції. Зпід пера такого знаменитого знавця тієї теми міг вийти своєрідний епос із другої половини мин. сторіччя. Богдан Лепкий ніби погоджувався, але тимчасом захопився тематиною Мазепинських часів і написав трилогію що вправді стала популярна серед читачів, але в кругах критики знаходить дуже різнородну й суперечну оцінку, як історичний епос, головно при стосуванні порівняльного критерія з історичними епосами інших літератур. І мимохіть виринає питання: Чи коли б Богдан Лепкий написав автобіографічну повість, змалював своє цікаве життя і середовище, з котрого виріс, і вніс у

(Докінчення на стор. 3-тій)

Томас про капіталізм, соціялізм і СССР.

Суспільні переісточення у різних демократичних державах світу — це одна з головних проблем світової політики. Остання війна не лише не розв'язала цих проблем, але їх ще більше заплутала. Найкращим показчиком цих переісточень є Англія, а останній націоналізаційний акт англійської сталевої промисловости — це вже в деякій мірі революційний чин.

Переісточення в ділянці суспільної політики переживають теж Злучені Держави Америки і то від довшого часу. Започаткував їх президент Рузвелт, а теперішній президент їх послідовно продовжує. Причиною цих перемін зміна суспільного стану американського населення, яке зі самозатрудненого у XIX. ст. переформилось у населення працівників і бизнесменів (3/4 працюючих у ЗДА працює не у свойому „бизнесі"). Розуміється, що ці соціяльні переміни викликують велику дискусію та навіть боротьбу „за і проти". Цілий американський господарський світ зайнятий цією проблемою. Противники цього суспільного переісточення боронять, капіталістичну господарку, як ту систему, що створила найвищий життєвий стандарт людині та запевнила демократичні особисті вольности. Але велика сила зорганізованого світу праці витискає своє п'ятно на господарську політику та навіть самі бизнесмени відчули потребу поробити деякі зміни у ділянці суспільної політики. У висліді, різні види соціяльного забезпечення, та зміцнення державної контролі в економічному секторі.

Цікаво послухати, що про ці переісточення в американському господарському житті говорить соціяліст, який від довгих років держить готову соціялістичну програму, якою хоче замінити американську капіталістичну господарку. Є це відомий американський соціялістичний лідер, шестикратний кандидат на президента Америки Норман Томас. Походить він з Огайо, як і визначний його політичний противник, колишній товариш з Університету, Роберт Тафт, син американського президента. Тридцять років тому він — покінчивши студії — став пресвітеріянським духовником, але скоро посвятився політичній карієрі у соціялістичній партії.

Як він сам каже — всі переміни у господарському житті Америки його дивують. Студентом він чув на викладах економії, що капіталізм — бодай у теоретичному концепті — це логічна система і говорилось хіба про Міжстейтову Комерсійну Комісію або закон проти трестів; ніякого встрявання у вільний ринок. Як став соціялістом, не сподівався, що капіталізм, висилившись стільки від Смитового „лесе фер", задержав ще стільки життєвости. Коли він кандидував на мейора Ню Йорку у 1925 р. він пропагував муніципальну мешканеву програму, але тоді він і не мріяв, щоб дістати певного роду федеральну мешканеву субсидію, яку запропонував сенатор Тафт двадцять п'ять років пізніще. Кандидуючи на президента в 1928 р. він висунув програму збільшення публичних робіт, пенсій для старих, забезпечення на час безробіття, коротшого дня праці, державного забезпечення від природних нещасть, затвердження загального статуту праці, автономії для Порто Ріко, незалежности для Филипин, визнання Совєтського Союзу. Але Злучені Держави багато з цього зробили без соціялістичного проводу. Капіталістичні починання себе виправдали без радикальних змін. Якби соціялізм був при владі, то — як каже Томас — зараз знаціоналізовано б копальні, підприємства громадського користування та емісійні банки. Щойно згодом прийшла б черга на мануфактурну промисловість, монополії та пів-монополії — такі, як сталь та алюміній. Автомобілі залишились би Волтерові Ройтерові. Малі підприємства, проваджені самими власниками залишились би, як теж поширилась би кооперативна система, головно в конкуруючій господарці, як друкарство. Томас побоюється, що демократи у своїй господарській політиці можуть піти дальше і знаціоналізувати напр. залізниці, які й так схиляються до держави за поміччю, і тим лише викличуть невдоволення на страх перед соціялізмом. Томас уже сьогодні не вірить, що виключно націоналізація ставить господарку на правильний шлях, але він заєдно вірить у плянування, бо навчився, що така слаба система, як капіталізм, втрималась в певній мірі завдяки плянуванню. Він сам признає, що він поганий марксіст, але й сам Маркс заявляв, що він не марксіст. Проте не можна організувати суспільства на базі безособової праці та аморальних економічних законів. Коли ж американський сенат прийняв закон про соціяльне забезпечення 81 голосом проти двох, Томас поставив собі питання: Хто ж у цій країні соціялісти, а хто капіталісти? Бо хто був за соціяльним забезпеченням, той — як каже Томас — станув на шлях, що веде до його становища.

В такій дійсності Томас уважає, що треба впровадити деякі зміни в дефінюванні деяких понять. Він пропонує перші три дефініції такі:

Соціялізм: Суть соціялізму — це свідоме прийняття співпраці (кооперації) радше, ніж конкуренції, як першої філософії доброго суспільства. Економічне плянування вимагає, щоб суспільство було власником великих господарських обєктів.

Совєтський комунізм: Державний капіталізм, у якому сила колишньої маючої кляси перейшла на поліційну державу.

Американський капіталізм 1950 року має в собі великий елемент приватної власности, але не є в заложенні контрольований самим вільним ринком. Головна контроля в руках держави, корпоративних монополій, зорганізованого світу праці.

Існує думка, що соціялізм є за мішану господарку, але ніщо не є так перемішане, як сьогоднішня американська господарка. Зміни, які прийшли в цій ділянці не далекі від тих, які теж пропагували соціялісти. Це ще один доказ, що Злучені Держави йдуть по шляху демократії та справедливости, щоб забезпечити спокійне життя і добробут свойому населенню.

Т.

М. М.

З-ПІД БІЛОГО СОНЦЯ ДО СРІБНИХ ЗІР

19)

Ось маємо чудове знайомство, свідомих патріотичних українців з донькою, завзятою пластункою Славкою, яка постаралася, щоб на програмі „Дня Вірности" („Ен Амерікен Дей") в травні цього року була українська точка, а що час був обмежений, то для виступу українок зняли з програму російську точку і таким чином в Сан Франціско в цей день **в перший раз** не було виступу „русскіх", а виступили українські дівчата, які мали величезний успіх. Але ці знайомства з українцями потішили нас пізніше, а перші місяці ми були самітними і дуже тужили. Навіть величне свято — „день прапору", на яке приїздив сам президент в оточенню найвищих військових, морських і цивільних достойників, коли одбулися блискучі паради і сотні літаків вкривали небо, заглушуючи промову президента, навіть це пишне свято, вся велич не потішали мене. Я дивилась на зоряний прапор і думала: „який ти гарний, який величний, який могутній і який добрий. Скільком народам, скільком мільйонам людей ти ставав до помочі, скільки ти їх рятував, захищав, обороняв. Скільки людей, і мене між ними, ти приймив під свої зорі. Я вдячна, я віддана тобі, я високо ціню тебе, я служу тобі. Але чи твої зорі просвітять всіх темних і жорстоко-серднмх, чи переможуть червоне кроване світло московських демонів, чи поможуть, щоб і на Україні люди святкували день свого національного прапору і дочекались свого Вашингтона з, новим і праведним законом?"...

Наближалось Різдво, наше перше Різдво в Каліфорнії, а з цим зростало почуття самітности. Та я не знала які несподіванки мене чекали. З сумом варила кутю (на цей раз з розкішної американської пшениці, а не дрібної китайської), узвар, напекла колачів, думаючи: з ким же ми розділимо ці Божі дари на Святий Вечір? бо ж ніхто не завітає да нас у хату, ми тут самі. Але на праці я була дуже здивована, коли старша норса викликала мене і сказала: „ви працювали 25 грудня, а завтра ваше Різдво, то не приходьте, бо я даю вам завтра „Крісмус Дей". Я запитала, звідки вона знає, що моє Різдво завтра? „О, не дивуйтесь, я знаю, бо я теж українка і навіть думаю, що у Вас буде „пшениця", якої я вже багато літ не їла, відколи виїхала від рідної мами з Ню Йорку. Моя мама тримається всіх звичаїв, які привезла з „Краю", колись, щоб посвятити паску вона з фарми за сто миль їздила, ну, а ми вже тут породились і замериканізувалися". Я просто не могла з дива вийти: по всій Каліфорнії шукала українців, а найближчої українки, з якою щодня 8 годин працювала не могла впізнати. Вона сміялася, але охоче згодилася прийти до нас на кутю (вона називала „пшениця") з умовою, що і свого чоловіка, 100% американця приведе, щоб показати йому „українське Різдво". Я запросила ще других норсів (американок) і між ними одну чілійку, яка недавно приїхала з Чілі і ще добре і по англійськи не говорила, а другу персіянку, що допіру прибула з Тегерану. Пішла я додому веселіша і бадьоріша, що Бог гостей післав, але самий дорогий гість чекав мене дома — то був лист, перший лист в вільній Америці після всіх воєн, полонів, таборів, написаний мені дорогою п. Оленою Кисілевською! І ось той лист не тільки був моїм найкращим, найдорощим подарунком, не тільки звеселив мене на перше Різдво в новому краю, але він був тим ліком, який допоміг мені перебороти сум, зневіру, байдужність...

Моїм гостям незвичайно сподобалися всі українські святовечірні страви, а вже найбільше смакував пісний борщ, якого просили аж по другій тарілці. З цікавістю розпитували вони про всі звичаї, про все, що бачили у нас в хаті (килими, вишивки, бандура, і т. п.), а моя старша норса-українка так розійшлася, що аж заспівала „ой, там під горою, там стояла дівчинонька", кумедно вимовляючи слова. Пішли мої гості, але тепер що Різдва і що Великодня приходять до мене і вже не тільки вони, а весь шпиталь знає про український борщ, ковбаси, кутю, паску, бабку, писанки. Багато людей вже у мене і приписів просили, а ще більше дивується які то українці здібні, як вони вміють гарно жити: і смачно їсти, і в мальовничій одежі ходити, і все оздоблене уживати (хати, полиці, скрині, сідла, ложки і т. д.) та прекрасні пісні і танки до розваги мати.

Скоро після Різдва, та норса-чілійка, яка була у нас в гостині і довідалась, що я українка, сказала, що знає одного хлопця і він балакає так як я. На моє прохання познайомити мене з земляком вона привела одного разу до шпиталю молодого, низенького, міцно збудованого з дуже білим волоссям на великій голові хлопця. Я одразу побачила, що він не українець, а проте, як він забалакав, як почав брати мене на „іспит" (це було вперше в моїм життю, щоб чужинець мене, українку, вивіряв чи знаю я свою історію, письменство, культуру..., то я і дуже „в душі", щоб він не бачив, сміялася, втішалася з нашої розмови і раділа, що наша ідея, наша боротьба, наша пісня дійсно „не вмре й не загине", і що, по словам того ж нашого Пророка, слова украніської правди і любови „в степи-вертепи понеслись". Бо виявилось, що хлопець напів-литвин, напів-естонець, до 1941 чи 42 р., коли з тисячами других „остарбайтерів" був загнаний до Німеччини на роботи, ніколи не чув про українців, але побувши з ними то на роботах, то в таборах до 1948 р., він не тільки прекрасно навчився балакати по-українськи, співати і танцювати (все виступав на сцені з нашими хлопцями), але більше: він вивчив нашу історію, знав наших великих людей, знав нашу боротьбу з запеклим московським ворогом, захоплювався всім цим і казав: „кращих людей за українців я не знаю, і я їх так люблю, що готов і вмерти за них". Я йому десь видалась „підозрілою", бо він зробив мені справжній іспит: чи знаю я хто був Б. Хмельницький, коли він помер, чи знаю про Т. Шевченка і що він написав (я стримуючи сміх запевняла, що трохи знаю), чи я знаю „Ще не вмерла Україна" і ін. пісні, а коли почув, що я не вмію танцювати, то тут же пустився навприсядки, чим викликав захоплення і сміх шпитальних служ-

(Докінчення на ст. 4-ій)

Др. Богдан Олесницький

З історії боротьби за Львівський Медичний Інститут

Осінь 1943 року була сумна для українського Львова. Зі сходу щораз ближче підсувався фронт, а в краю Гештапо й СД щораз більше знущалися над українським населенням, масово розстрілюючи на публичних майданах свідомих українських громадян, тоді коли червоноармійський партизанський загін Колпака — безкарно рейдував по галицькій землі.

В той час пожвавили теж свою терористичну діяльність польські націоналістичні боївки, жертвою яких, від скритовбивчих куль один по одному падали визначні українські діячі, представники культури і науки.

Це була свідома злочинна акція польських шовіністів застрашених ростом українського культурно-мистецького і наукового життя, яке, визволене з поліційних кліщів польської „кресової" політики, навіть у жорстоких умовинах воєнного життя і гострих обмежень зі сторони нових окупантів, розвивалося і росло, документуючи незнищиму духову силу і вічну живучість українського народу.

Злочинна рука польського підпілля, яка пляново винищувала свідомих українських інтелігентів на Лемківщині, Холмщині та інших окраїнних землях, звернулася на терені Львова в першу чергу проти Медичного Інституту і проти української професури тої важливої наукової установи.

З розвалом польської держави — на базі медичного факультету Університету Яна Казимира створено Львівський Медичний Інститут, якого чисто польський професорський склад тільки поволі поповнювано українськими силами. З місцевих українців професорські катедри дістали лише проф. др. Андрій Ластовецький (фізика) і проф. др. Маріян Панчишин (клініка шпитальної терапії), а попри них у склад високої медичної школи у Львові перший раз увійшла ціла низка молодих лікарських сил, які в характері доцентів (доц. др. Я. Малис, доц. др. М. Музика, доц. др. Б. Собчук), асистентів і аспірантів дістали можливість дальшої фахової спеціялізації і наукової праці.

Опісля, за часів німецької окупації у процесі відновлення Львівського Медичного Інституту — дальших декілька катедр і клінік перейшли в українські руки. Др. Олександер Подолинський став директором гінекологічної, др. Леонтій Максимонько — очної, а доц. др. Ярема Малис хірургічної клініки; проф. др. Евген Вертипорох одержав катедру лікарської і фармацевтичної хемії, а проф. др. Бригідер катедру загальної біології.

Висока медична школа, яка за польських часів не тільки що мала чисто польський характер, але і через відомий „numerus clausus" була майже недоступна для української молоді, — широко відкрила двері для українського студентства, яке наче для вирівняння штучно і несправедливо затриманого розвитку українського лікарського стану, численно та з ентузіязмом кинулося до медичних студій. Багато наших молодих людей, які тоді у тяжкий воєнний час розпочали у Львові медичні студії — покінчили їх відтак у різних університетах центральної і західної Европи і є вже сьогодні лікарями. Багато прибуло теж до ЗДА, а деякі дістали вже навіть „ліценцію" на виконування лікарської практики у цій країні.

Кожному було відомо, що душею, можна сказати українською душею Львівського Медичного Інституту і його основником був проф. др. Маріян Панчишин, колишній ректор (1921-1924) Українського Тайного Університету (т. зв. У. В. Ш.) у Львові і дійсний член Наукового Т-ва ім. Шевченка. Висококваліфікований лікар-інтерніст, автор низки наукових праць і розвідок, співтворець „Народної Лічниці" у Львові і примар її зразкового внутрішнього відділу — взявся у важких і складних умовинах воєнного часу і совєтської а відтак німецької окупації за незвичайно важне і трудне діло створення українського медичного факультету.

Д-р Маріян Панчишин

Ясна річ, що з уваги на брак відповідних наукових кадрів, а з другого боку з уваги на складну політику окупаційної влади, так совєтської, як і німецької, яка не хотіла віддати інституту в українські руки, — проблема хочби частинної українізації тієї високої школи була під кожним оглядом незвичайно трудна. Хоч за совєтських часів навчальною мовою Медичного Інституту була офіційно українська мова — то на ділі лише професори українці викладали по українськи, а поляки викладали дальше по польськи, або свідомо і злобно переходили на... російську мову, знаючи, що ніхто з дирекції інституту не відважиться зробити їм закиду за те, що волюють мову, якою „говорив сам Лєнін" — від зненавидженої для росіян і поляків української мови. Також студенти й асистенти жиди дуже скоро зорієнтувалися „куди вітер віє" і замість української вивчали російську мову.

Німці, які на занятих ними теренах позамикали всі вищі учбові заклади та університети — тільки з ваганням і після великих труднощів (і то лише з уваги на брак лікарів у Генеральному Губернаторстві) дозволили на дальшу працю Львівського Медичного Інституту і то під німецькою дирекцією (Dozent Dr. Schultze з Берліна), під не надто почесною назвою: „Staatliche Medizinische Fachkurse" та під умовою, що навчання постепенно перейде на німецьку мову.

І знову не хто інший а проф. Панчишин був той — хто найбільше побивався за відкриття Медичного Інституту та його дальшу працю і розвиток. З болем серця треба було приняти чужу назву і чужу навчальну мову.

Ніхто не вірив, що так буде все. Важнішим було те, щоби у Львові зберегти високу медичну школу і дати українській молоді можливість продовжувати лікарські студії. В краю відчувався брак лікарів, — здоровний стан населення і санітарні умовини на західно-українських землях були зовсім погані — тому і наплив української молоді до Медичного Інституту був великий.

З другого боку незвичайно важливим було — на базі того дивовижного українсько-польського факультету з німецькою мовою навчання — створити умовини для росту власних наукових кадрів, без яких годі було в будуччині подумати про будову справжнього українського медичного факультету.

Це добре знав професор Панчишин ще з часів Українського Тайного Університету у Львові і тому всю свою увагу і весь труд присвятив тій, не з нашої вини такій занедбаній у нас справі. Завдяки його заходам втягнено у навчальний апарат Мед. Інституту можливо велике число молодих українських лікарів, які на становищах молодших і старших асистентів вперше дістали можливість систематичної наукової праці та спеціялізації у різних ділянках медичної дисципліни.

Ясна річ, що такий оборот справи на терені Львівського Медичного Інституту не був до вподоби шовіністичним кругам польського суспільства, яке вищі учбові заклади вважало досі за свою виключну домену і часто робило їх інструментом власної політики.

Польська університетська молодь мала завжди ендецьке, ярко протиукраїнське обличчя і ще за Польщі частенько виявляла свої настрої в протиукраїнських вічах і погромах українських установ, маючи для того тихе моральне попертя від не менше шовіністичного академічного сенату і тиху згоду поліції.

Не диво, що включення українців у навчальний апарат Медичного факультету та поява великої кількости українських слухачів — зустрілись з дуже неприхильною реакцією зі сторони польської професури та студентства, які хоч розгромлені упадком власної держави — залишилися вірні традиційній ненависті до українства.

Ця ненависть польської шовіністичної молоді, не маючи тепер до диспозиції цілого апарату держави, щоби погамувати ріст української культури та розвиток українського наукового життя — виявилася в терористичних актах проти видатних діячів української культури і науки.

Скритовбивчою кулею зза спини та анонімовими погрозами рішили польські терористи спинити творчу працю українських науковців у Львівському Медичному Інституті.

Сумна була осінь 1943 р. для українського Львова, сумна вона була може найбільше для учбового колективу і студентства Медичного Інституту.

Після трагічної смерті директора гінекологічної клініки д-ра Олександра Подолинського, що серед невиясненних обставин згинув від кулі під час відпочинку у Сколім, — на вулиці Львова впав від скритовбивчої кулі проф. др. Андрій Ластовецький, визначний український фізик і енергійний помічник проф. Панчишина при організації Медичного Інституту.

Українські професори стали одержувати анонімові погрози. Загальну нервову атмосферу тільки погіршило вбивство поляка професора гістології д-ра Б. Ялового, якого хтось невідомий застрелив осінним сумерком на Театинській вулиці. Польська сторона приписала це невиясненне вбивство українцям — і на терені інституту війна нервів стала нестерпною.

Очі всіх з неспокоєм і журбою звернулися на проф. Панчишина, який, як центральна українська постать у Медичному Інституті видавався найбільше загроженим, тим більше, що вороги нераз старалися застрашити його анонімовими погрозами і присудами смерті. Проф. Панчишин, не звертаючи уваги, працював дальше, не відступав від своїх хворих у клініці, не покидав улюбленої праці для студентів. Ця хрустальна людина з шляхетним серцем і доброзичливою готовістю помогти кожному, не зважаючи на його національність чи стан не вміла втікти від свойого обов'язку — лікаря і вчителя.

Українські студенти, прочуваючи небезпеку, сторожили улюбленого професора і крок у крок ходили за ним, немов засланяючи його від кулі злочинців.

А проф. Панчишин дальше ходив до клініки, читав виклади, відвідував хворих і до пізньої ночі приймав пацієнтів у своїй ординації при вул. Клущинській. Для кожного мав дальше ввічливий усміх і час на поміч чи пораду.

Кілька разів незнайомий голос у телефоні переказував професорові „присуд смерти" польської боївки.

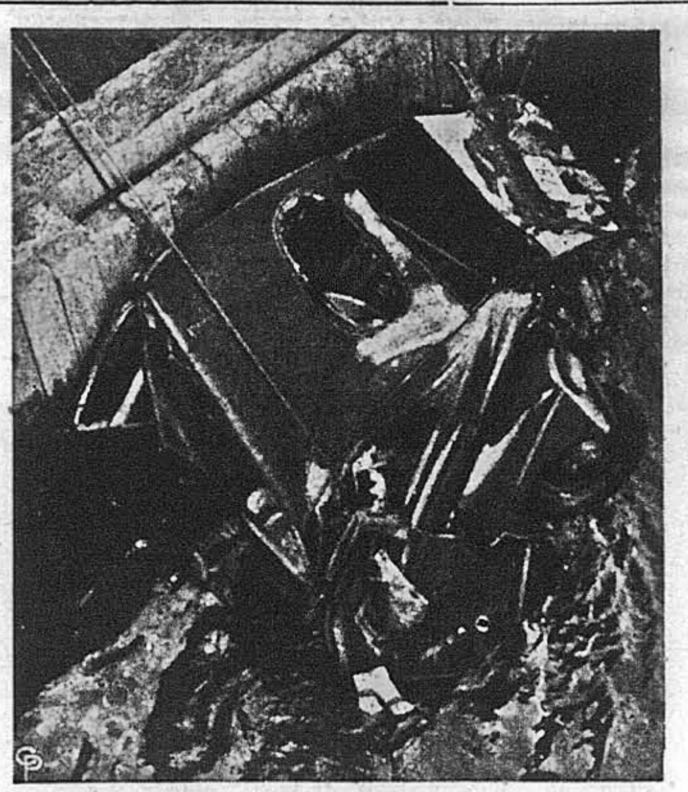
Друзі і співробітники радили професорові, щоби він кудись скрився або виїхав, так як зробив це поляк професор хірургії др. Груца. На всякі ради проф. Панчишин мав одну відповідь, що він не кине своєї праці, своєї клініки і Медичного Інституту, якого праця мусить йти дальше, не зважаючи на небезпеки і погрози.

І в той час прийшла катастрофа. У перших днях жовтня проф. Панчишин до краю перетомлений працею і нервовою напругою останнього часу важко занедужав на серце. Після кількох днів боротьби зі смертю дня 9. жовтня 1943 р. золоте серце тієї прекрасної людини, великого лікаря і громадянина — перестало битися. Проф. Панчишин помер від інфаркту серцевого м'яза в 61 р. життя. Помер не у своїй віллі при вул. Клущинській 3, де з уваги на погрози атентатчиків небезпечно було йому залишатися навіть на смертній постелі, але у славній митрополичій палаті на горі Св. Юра, як дорогий гість — Митрополита Андрея Шептицького. Митрополит, як довголітній пацієнт і щирий приятель проф. Панчишина звелів привезти свойого хворого лікаря до святоюрської палати, щоб дати йому тут захист від злоби ворогів.

Передчасна смерть професора Панчишина, хоч і природна, від органічної хвороби, а проте напевне прискорена злочинною нагінкою на його особу — викликала великий жаль і співчуття не лише серед широких мас українського громадянства в цілому краю, але навіть і серед розумної частини польського населення, яке нераз користало зі знання і послуг визначного лікаря і великої людини.

Похорон проф. Панчишина, що відбувся 13 жовтня 1943 був великою маніфестацією українського Львова й околиці. Похорон провадило чотирьох греко-католицьких єпископів (єп. Йосиф Сліпий, єп. Йосафат Коциловський, єп. Никита Будка та єп. Николай Чарнецький) і кількадесять священиків в ризах, а за домовиною у зразковому порядку йшло кільканадцять тисяч народу.

Всім було ясно, що в ту сумну осінь 1943 р. Західна Україна втратила людину великого формату. Відійшов не тільки знаменитий і славний на цілий край лікар, визначний вчений і заслужений громадянин, але й один із будівничих високого українського шкільництва в Галичині.

„ПОЛАМАВ, ПОДРУХОТАВ СОБІ КОСТИ", але не комар, тільки чоловік, що з автом впав в ріку Раритан в Перт Амбой, Ню Джерзі, і якого тепер з неї витягають. Він спокійно стояв собі над невідгородженим берегом ріки, як інше авто пхнуло його вводу. В авті було чотирьох осіб, але тільки одній жінці пощастило врятуватися.

НЕНАПИСАНІ СПОМИНИ

(Докінчення зі сторони 2-ої)

такий твір ту особисту культуру, той чар власної постаті, що ними відзначався, — чи не був би це кращий дарунок українському народові?!

⁂

Ще у Варшаві автор цих рядків нераз переконував **президента Андрія Лівицького:** Пишіть свої спомини! Живучи 6 років у Варшаві, я пропонував свою особу, як безкорисного секретаря, що йому можна б диктувати спогади та який обов'язувався зредагувати їх, узгіднюючи всі деталі. Ця думка теж дуже подобалась през. Андрієві Лівицькому. Він сьогодні на еміґрації, молодшим від того часу не став, але споминів не написав. А Андрій Лівицький — це ж теж кусень нашої історії! Щоми знаємо, наприклад, про Земства за царської Росії, які були тайним прибіжищем українського руху?! Скільки ж незнаних нам закулісових подробиць часів Центральної Ради ми могли б дізнатися, скільки подробиць з історії Варшавського договору, про Пілсудского, про Тарнівський центр, про польсько-українські часи після Ризького миру, про зв'язки з закордонним світом, про інтерпретацію безлічі актів із котрими Андрій Лівицький мав найближчий стик, аж по нинішні часи! Безумовно, ще тепер є час списати свої спомини, щоб була з них велика книга. Але чи тепер здобудеться на це старенький голова українського державного центру на чужині?

⁂

Чи здобудеться на них і д-р **Лонгин Цегельський,** що має в голові велетенську силу різних подробиць із минулого пів століття? Д-р Лонгин Цегельський — людина все ще в центрі активного громадського життя і тому підлягає не тільки ювілейним компліментам, але й поважній критиці. Його щоденна журналістика не в усіх викликує захоплення. І автор цих рядків нею не захоплюється, але відколи стрінувся знову в Америці з д-ром Лонгином Цегельським, відтоді щиро дошкулює йому: Пишіть спомини! Пишіть не так, як радив д-р О. Назарук, що для „аматорів" видав окремий „підручник" „Як писати спомини", але так, як має писати довголітній громадський і політичний діяч, чоловік грамотний, такий, який у своїх споминах відтворив би добу, у котрій жив, та дав свій власний образ: образ живої людини, що діяла, робила добре і зле, поборювала других і була поборювана та не цуралась би написати у своїх споминах правдиві свої погляди і правдиві переживання, відірвані від актуальщини і без марева друкарського складача, що виривае зпід руки рукопис до друкарні! Якщо у висліді цього ювілейного св'яткування дійсно д-р Лонгин Цегельський напише спомини і вони побачать колись денне світло, то цей ювілей поставить Ювілятові більший пам'ятник, аніж пам'ятник, здвигнений із великої сили великих компліментарних слів.

ЛИСТИ З АМЕРИКИ

22. Не тільки визволити, але й оборонити

Підчас останньої війни Америка була справжнім визволителем. Адже майже вся Европа лежала під п'ятою націстської окупації, майже всі европейці були в рабстві. Тоді Америка, разом із своїми союзниками, висіла на берегах Европи і після жорстоких боїв відновила свободу тих, хто її втратив. Американці, що були в арміях і несли свободу, ніколи не забудуть тої радости і вдячности, з якими зустрічали народи Европи своїх визволителів.

Визволення від гніту є величним актом. Але ще величавішим є могутній захист від ворожих нападів поневолювачів.

Минулого року лише невелика кількість американських вояків була розташована уздовж кордону Західної Німеччини. Як Совєти, або їх сателіти розпочали б атаку, то вся наша країна зразу б опинилась у стані війни. Але пройшов би певний час, поки вона підтягла сили для успішної протидії ворогові, а спершу чи не довелося б відступати, так, як це було в Кореї.

Зрозуміло, що европейці нервуються. Націстська окупація була брутальна і жахлива, а комуністична окупація, без сумніву, була би ще гірша. Думка про можливісдь страждань від нової окупації протягом одної й тої самої окупації стала просто нестерпною. Деякі европейці заговорили про необхідність лишитися невтральними серед усіх бур та хвилювань сучасного життя, так наче цим можна врятуватися від страхіть поразки.

То не є вихід для Західної Европи лишитися невтральною. Єдиним виходом є — забезпечити таку оборону, що не допустить загального відступу. Злучені Держави, з усією їх рішучістю та могутністю, разом із своїми союзниками в Европі, вирішили йти лише цим шляхом.

В своїх листах американці можуть написати своїм европейським друзям, що Президент недавно проголосив, що армія в Европі буде значно збільшена. Тепер вона вже не носитиме символічного характеру, не буде лише застереженням Совєтам і знаком, що ми будемо битися, коли на Західну Европу нападуть. Тепер ми матимемо сили на місці, які разом з арміями Европи, зможуть негайно і успішно протистояти кожній аґресії.

Наша країна буде координувати свої збройні сили з збройними силами европейських держав. Вона значно збільшить кількість військового спорядження і зброї, що пересилатиметься до союзників. Всі і кожний будуть закликані до допомоги.

Злучені Держави не відступлять на европейському континенті і не покинуть його, коли він битиметься і на морях, і в повітрі.

Отже европейці повинні знати — і наші громадяни тут мають допомогти — що свобода може бути забезпечена для всіх. У наступній війні американці будуть більше як визволителі. Вони будуть оборонцями свободи від першого дня на фронтових лініях.

Це є стаття із серії щотижневих статтей, поширюваних тепер Загальною Радою Американської Єдности з метою допомогти американським громадянам ширити правду про Америку по всьому світі. Якщо у Вас є якісь питання або побажання щодо того, як зробити листи закордон ще ефективнішою зброєю у поході за правду — то напишіть листа до редактора, або до Загальної Ради: Common Council for American Unity, 20 W. 40 St., New Yark 18, N. Y.

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(Нотатки з совєтської преси)

РИЖ НА МИКОЛАЇВЩИНІ

Колгоспи Миколаївської области приступили до вирощування рижу. В одному Вознесенському районі таких колгоспів 17. Врожаї рижу — 45 до 60 центнерів з гектара. В наступаючому році площу під посіви рижу в області мають збільшити.

ПОЧАЛОСЬ ЗБИРАННЯ ЦУКРОВИХ БУРЯКІВ

Колгоспи Ладижинського району на Київщині першими розпочали збирання цукрових буряків. Рижевський цукровий завод в перших днях отримав від колгоспів 10 тис. цнт. буряків. Інженери, техніки і службовці цукрових заводів УССР в листі до Сталіна зобов'язалися виконати плян 1950 р. перед речинцем, а понад плян дати державі 1 міл. 160 тис. пудів цукру.

ДРОГОБИЧ ДЛЯ МОСКВИ

Керамічний дрогобицький завод виробляє порожністі бльоки, які відправляється у Москву для висотного будинку державного університету. Роботу заводу називають „відповідальною і почесною". мовляв, це ж для самої зоресносної столиці.

НАЦІОНАЛЬНИЙ ДАТОК ЗЛОЖИЛИ:

ЛІСТА ч. 6.

(Докінчення).

Клівлен: Союз Українок (Відд. 30) $50. Мих. Петришин (збірка на похороні бл. п. Н. Голдера) $20.60. Микола Задерецький $20. Мих. Ярема, Мик. Сетета, Дмитро Струсь, Осип Лівий, Ярослав Дзядига всі по $10. Степан Шмагала, Дмитро Місько, Осип Магоцький і Евген Якубович по $5. Нестор Угера, Тамара Жук і Семен Антонюк по $3. Богдан Ковальський і Мих. Вовк по $2. Іван Полянський, Мих. Ладан, Мих. Осачук, Іван Курч, Степан Габіль і Лев Данилко по $1.
Мавнт Сент Джозеф: Іван Войтовський і Олександра Войтовська по $10.
ПЕНСИЛВЕНІЯ: Бетлегем: М. Бріос (плякати) $2.
Честер: Василь Гаррасим, Микола Муляр і Теодор Сорока по $25. Мих. Кічула, Дмитро Молодовець, Григ. Давид, Др Володимир Коцюба, Волод. Кузик, о. Осип Баца, Олександер Кобаса, Укр. Катол. Горож. Клюб, Роман Мельник, Софія Мельник, Мих. Маряк, Мик. Бориславський, Катерина Молодовець, о. Мик. Федорович, Ілля Сорока, Григорій Лебіщак, Мик. Рубаш, Мих. Єдинак, Василь Новак, Микола Іщук, Мих. Кухарський, Волод. Нич і Микола Сивий по $10. Самопоміч (плякати) $5. Василь Коцюба, Іван Янчак, Микола Кагуй, Іван Чабан, Богдан Малецький, Ярослав Клюка по $5. Петро Кічула $8, Любомир Микита $8.
Дилейно: Михайло Гентиш $10.
Меганой Ситі: Яків Семенюк, Іван Годованець, Микола Батіг і Мих. Качмарчик по $10.
Мангайм: Никифор Сліпченко $2.30.
Піттсбург: 17. Відділ УНС $20. Марія Курчак $10. Максим Чорній $5. Волод. Ясевич $2.
Нордгемптон: Василь Андрусь $12.
Филаделфія: Роман Карбівник (збірка на іменинах) $54. Др Роман Савицький $25. Богдан Лівчак, Еміліян Білинський, Іван Білинський, Волод. Білинський, Іван Волощук і Мих. Пасіка по $10. Андрій Стадницький $7. Омелян Кульчицький $5.
Зейр: о. Евген Бахталовський, Мирон Ганушевський, Теофіля Ганушевська, Степан Москвяк, Олександер Дорогий, Теофіль Пашковський, Василь Кульбачний і Ярослав Качанівський по $10. Семен Барабах, Іван Сось, Павло Ольховецький і Осип Бакай по $5.
Шамокин: о. О. Шараневич і Іван Хомин по $10.
Трентон: о. Теодозій Атаманюк і о. Йосиф Атаманюк по $10.
РОВД АЙЛЕНД: Вунсакет: Осип Марціняк $10. Мих. Голубець $9. Р. Вецал (плякати) $5. Зенон Качала і Теодор Кльован по $5. Волод. Костів $4. Микола Ковпак $2. Мих. Дяків $1.
ЮТАГ: Солт Лейк Ситі: Іван Громик $10.
ВИРДЖІНІЯ: Айнстел: Т. Печенюк $10.
ВЕСТ ВИРДЖІНІЯ: Гвіллінг: Український Клюб $27. Ольга Когут-Цибульська, Дмитро Якубів, Василь Сирило, всі по $10. Олекса Папа $8. Іван Шалева $7. П. Когут, Мих. Стефанишин, Олена Куцло, Іван Палюх, С. Грушкевич, Тимко Тихоневич, Дмитро Канюк, Степан Канюк, всі по $5. Василь Когут і Мих. Медвідь по $4. Петро Кабала $3. Іван Кабала ст., Мері Когут-Зембек, Кетрин Когут-Лондяк, Анна Когут-Кабала, Антін Палюх, Петро Куцло і Ю. Севний по $2. Ева Гіфер, Катерина Бліщ, Анна Бліщ, Андрій Бліщ, Андрій Папа, Петро Гарасюк, Петро Вітенко, Дмитро Габак, Тріса Когут, Віра Когут, Ірена Когут, Анастазія Когут-Цибульська, О. Салик і Іван Ковальчук по $1.
ВИСКАНСИН: Мілвокі: Константин Павляк, Теодор Пискір, Микола Гуз, Іван Сенчишин і Петро Новосад по $25. Олексій Коханський, Василь Рос, Микола Брендзей, Мих. Сидор і Олександер Панченко по $10. Василь Яремчук, Теодор Танін і Дмитро Сеньків по $5. Іван Колодрубець і о. Петро Булеца по $1. Олександер Степанюк $10.
До лісти ч. 5. На збірку, переведену панею М. Кінаш на похороні бл. п. В. Пасічняка в Вункасет, Р. А., $26, яку переслала п. Р. Вецал до УКК, зложили: М. Кінаш, Петро Пасічняк, Марія Пасічняк, Анна Самборська, Марія Венет, А. Верет, Текля Паньків, Волод. Пасічняк, А. Сарахман, пані Кендра, А. Альбрехт, І. Ґуцва, Д. Сілінський, Ілля Сілінський, К. Копернюк, Т. Чагарин, К. Виспянська, М. Кузів, К. Червінська, П. Гук, М. Підгорецький, А. Каролишин, П. Гисцко, Ев. Липський і Р. Вецал.
Справлення похибок: в лісті ч. 5. було: **Дітройт, Миш.:** І. Грибик, Р. Федик, А. Маслянка, П. Винничук, С. Перфецький. **Має бути:** Др І. Грибик, П. Федик, А. Маланяк, Т. Винничук, М. Перфецький.
Для перегляду: До дня 6. вересня 1950 року вплинуло на Народний Фонд усего на суму $31.568,63. На це складаються датки від 1909 осіб на суму $21.494,33, від Українського Народного Союзу $5000 та від 90 товариств на суму $5074,30.

НАЦІОНАЛЬНИЙ ДАТОК
слати на таку адресу:
UKRAINIAN CONGRESS COMMITTEE OF AMERICA
P.O. Box 721 Church St. Annex
New York 8, N. Y.

ПОШУКУВАННЯ

Пошукую **ТИМКА ПЛЕСКУНА,** зам. колись в Erie Basin в Brooklyn N. Y., Coffee St. Хто про него знає, або він сам, голоситись до:
OLEKSA PLESKUN
1220 Bryant Ave., Bronx 59, N. Y.

АЛЕКСІЯ ВАСИЛЬЕВА ЛЕВРЕНКА зі села Фескавка, який приїхав до Америки в 1920 р., пошукує його племінниця HALA IWANOWA AFANASENKO. Вістки про нього прошу слати до:
HAWRILENKOWSKYJ IWAN
c/o Mr. Warren Johnes
Lothain, Md.

ІВАН ЦУРКАН пошукує доньку **Анну,** синів: **Николу** і **Ярослава** з Тисьмениці. Перебували в 1948 р. в Німеччині. Хто би знав їх адресу
ЦУРКАН ІВАН
4339 S. Paulina, Chicago 9, Ill. USA

ХТО зі старих імігрантів знає теперішню адресу **ІВАНА** або **МИХАЙЛА ВОЛОШИН,** синів Дмитра, родом з Добрівлян, повіт Дрогобич, хай ласкаво подасть мені:
MYCHAJLO STECIW
59 Mercer Street, Newark, N. J.

Пошукую **ВАСИЛЯ ІВАНИШИНА** з Богородчан, Галичина. Хто знає про нього, або він сам, прошу писати до:
WASYL GEDZYK
c/o H. J. Hodgson
Inverness
Palatine, Illinois

„ГОЛОСУВАННЯ" ВІДТИНКАМИ РАЦІОНАЛІЗАЦІЙНИХ КАРТОК, переведене управлінням західного Берліна в совєтському секторі цього міста, виявило недвозначно невдоволення німецького населення совєтською владою. 375,712 мешканців східного Берліна заявилося проти Совєтів. На фото: посадник західного Берліна, Ернест Ройтер (в центрі), оглядає переслані поштою „голоси".

СОВЄТСЬКІ ВИБОРИ В НІМЕЧЧИНІ „ПО ПЛАНУ": 95%

Берлін, 16. жовтня. — В совєтській зоні Німеччини повторилися вчора на московський лад старі гітлерівські часи: по містах і селах цілий день машерували по вулицях нові червоні ґештапівці та під звуки оркестр викрикували комуністичні „лозунги" і вивчене за гітлерівських часів „гайль" на честь Сталіна та інших червоних вождів. Це відбувалися „вибори" до „парляменту" т. зв. Східно-Німецької Демократичної Республіки. До „виборів" зголошено на гітлерівський лад тільки одну листу з комуністичними кандидатами, отже вибирати не було з чого. Натомість комуністична пропаганда твердить, що до „виборів" пішло поверх 95% уповноважених та що багато місцевостей „піддержали" урядову листу та ще й з „ентузіязмом" на 100%. Мало „голосувати" всіх 14,000,000 німців. — Рівночасно в західних секторах Берліна відбулася на колишньому Олімпійському стадіоні величава демонстрація, в якій 40,000 робітників, між ними багато безробітних, демонстрували проти большевизму та свою єдність зі західним світом в боротьбі проти нього.

АМЕРИКА СКРІПЛЯЄ ГАРНІЗОН У БЕРЛІНІ

Вашинґтон. — Злучені Держави рішили посилити свої збройні сили в Берліні, додаючи дальший полк до теперішньої залоги від 1 січня. Стан американських збройних сил у Берліні піднесеться до того, який там був з закінченням другої війни. Надіються, що Франція і Британія незабаром зроблять те саме. Співпраця захіних держав в цій справі поступає згідно з умовою, яку заключено на конференції міністрів Трьох Потуг у Ню Йорку, щоб забезпечити Берлін перед аґресією комунізму зі Сходу. Кажуть, що новий американський полк матиме 3.774 офіцерів і вояків і разом з іншими військами буде вистачальний на відбиття несподіваного нападу.

ІТАЛІЯ ЗАПРОШУЄ АМЕРИКАНЦІВ ДО ВІДБУДОВИ ПРОМИСЛУ

Вашинґтон. — Італійський уряд запросив технічних американських інженерів до праці над перебудовою італійського механічного промислу. Американські техніки мають виїхати до Італії на підставі Плану Маршала для допомоги тамошніх інженерів. Вони мають поправити продукцію, розпродаж і робітничі відносини. Теперішні італійські промислові підприємства, які находяться в русі, приносять дефіцити. Інші цілком заставлені. Якщо б американці не прийшли з технічною допомогою, тоді треба б позамикати деякі теперішні підприємства, а це викликало б поширення безробіття в додатку до теперішнього. Під цю пору в Італії є 2,000,000 безробітних осіб.

ВИПУСТИЛИ НА ВОЛЮ УКРАЇНСЬКУ РОДИНУ В КОЛОРАДО

За відомостями, поданими нюйорським щоденником „Новое Русское Слово", у справі арештування українських діпістів, Федора й Наталії Тимошенків у місцевості Ламар у стейті Колорадо, вмішався адвокат Персі Гемилтон і добився випущення на волю обох імігрантів за грошевою порукою по $150. Вони мають явитися на переслуханні перед судом 24 жовтня.

ЮВІЛЕЙ Д-РА Л. ЦЕГЕЛЬСЬКОГО

(Докінчення зі стор. 1-шої)

подав п. Василь Мудрий, тоді як ред. Купчинський виголосив хвилюючу, поетичну промову, порівнюючи Ювілята з дубом, який залишився з лісу після завірюхи та під охороною якого виріс „новий ліс". — На закінчення забрав слово сам Ювілят, стверджуючи з питомою йому красноречивістю, що „влаштували мені ювілей, пригадали, мені, що я маю 75 років і я захворів". Він коротко схарактеризував це, що інші бесідники називали „його добою", стверджуючи, що в його праці йому завжди просвічував виключно ідеалізм та любов і відданість Богові і Україні та своєму народові. Цю хвилюючу імпрезу закінчено гимном „Ще не вмерла Україна", а як Ювілят на закінчення просив відспівати ще „Не пора", гимн покоління Ювілята, тоді в багатьох очах блестіли сльози щирого схвилювання. Д-р Л. Цегельський, не зважаючи на свій вік та перебуту недавно хворобу, держиться бадьоро, а як йдеться про його душевне наставлення, то деякі з бесідників називали його — „наймолодшим між нами".

ЧЕРВОНІ ОЧІКУЮТЬ НА СОВЄТСЬКІ ЛІТАКИ

На фронті в Кореї, 16. жовтня. — Полонені комуно-корейські вояки зізнають, що в останніх днях їх команданти намагалися піднести їхню мораль обіцянками, що в „кількох днях" вони мають дістати сильну допомогу з боку совєтської авіяції. Їм не сказано, чи це мають бути тільки совєтські літаки, чи теж совєтські пільоти. Проте, вони нічого не чули про комуно-китайську допомогу.

ШЕМАТИЗМ УКРАЇНСЬКОЇ КАТОЛ. ЦЕРКВИ В ЗЛ. Д.

Филаделфія, Па. — Вийшов з друку шематизм Української Катол. Церкви в Злучених Державах з багатим і цікавим статистичним матеріялом. У ньому поміщений адресар церков, священиків і дяковчителів. Є теж виказ шкіл і монастирів. Парафії подані за стейтами, при кожному стейті подана мапка з назначенням парафій і місій. Крім того є ще мапа ЗДА в цілості, на якій азначені всі парафії і місії. Зладжений спис померших священиків від початку української іміґрації аж до останніх часів.

Є це перший шематизм Українсько - Катол. Дієцезії, бо за життя бл. п. першого гр. катол. єпископа СС. Ортинського друковано шематизм давньої дієцезії, спільної для карпатських русинів і гал. українців, заки зі смертю першого єпископа її розділено на дві. У теперішнім шематизмі зазначено, що окрема гр. кат. дієцезія була встановлена 28 травня 1913 р. Про теперішнього єпископа - Ординарія ВПреосв. Константина Богачевського, сказано, що він є „титулярний єпископ Амісу, апостольський екзарх для українців католиків в ЗДА, пристоящий папського престолу і римський ґраф", іменований на теперішнє становище 20 травня 1924 року.

З-ПІД БІЛОГО СОНЦЯ ДО ДО СРІБНИХ ЗІР

(Докінчення зі стор. 2-гої)

бовців, які то бачили.

І ось вже третій рік минає, як ми в Каліфорнії, в Сан Франціско. Багато чого за цей час змінилося, а головне знайшлося і приїхало сюди трохи українців. Вже і „сусіди" з Лос Енджелес нас одвідували, як пан Л. Романюк та п. М. Новак, і високі гості вже приїздили, як наші шановні професори. Був в березні 1950 р. проф. М. Ветухів, який був ласкавий зробити доповідь для санфранціських українців, чим і започаткував створення тут галузі Українського Конґресового Комітету. А цього літа на Берклейському Університеті викладав другий наш відомий професор Р. Смаль Стоцький. Він теж був таким добрим і уважним до нас, українців в Сан Франціско, що одвідав нас і зробив прекрасний відчит, про становище української справи з 1914 по 1950 рік та, спасибі йому, потішав всіх нас своїм оптимізмом. Крім того, я безконечно вдячна проф. Р. Смаль Стоцькому за його відповідь редакції „Тайм" про ту замітку про гетьмана Мазепу і український рух, яку редакція, „намішавши гороху з капустою" умістила 22-го травня 1950 р., а шановний професор в „Українському Бюлетені" так гарно їх „поправив".

„Дорога до майбутнього розвитку українського громадського життя в Сан Франціско тихесенько прокладається, нехай і дуже поволі, та будівля йде. Але ніщо, і навіть ця свідомість, не спиняє мене все думати і згадувати вірш А. Бобенка:

„О, Боже! серце заболить,
Як перебравшись на чужину,
Згадаєш рідну Україну.
Її нічим не замінить,
І ніде зілля роздобути,
Умиться ранком до зорі,
Щоб рідну сторону забути
Чи то в недолі, чи в добрі"...

(Кінець)

ТАРЗАН, ч. 2451. Диво на далі.

Коли Тарзан підскочив на рівні ноги, падаюча скриня зігнула його.

Він зачепив увязь своїх рук за ріг скрині.

і використав водночас тягар скрині й свою казочну силу в одним могутнім зусиллі.

З тріском цілий вантаж перевернувся... а на покладі почув це капітан.